IV. PASZTORÁLPSZICHOLÓGIAI SZAKKONFERENCIA

Felnövekedni egy törékeny világban:
gyermekek, fiatalok, hit és spirituális reziliencia

Előadások és absztraktok

2026. november 26–28. • Babeș–Bolyai Tudományegyetem, Református Tanárképző és Zeneművészeti Kar, Kolozsvár

2026. NOVEMBER 26., CSÜTÖRTÖK

PLENÁRIS ELŐADÁS

Prof. Dr. Bert (Hubertus) Roebben – Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität, Bonn

The Space of Desire. Religious Education in the Footsteps of Meister Eckhart – a way to proceed today?

09:20–10:20 • 20-as terem, földszint

Absztrakt

In his encounter with Catholic religious education (RE) teachers Pope Leo referred to RE as a safe space in which young people learn to listen to restless hearts: “People cannot live without truth and authentic meanings, and young people, even if at times they seem apathetic or insensitive, behind a facade of apparent indifference, in reality often hide the restlessness and suffering of those who ‘feel too much’ and too intensely, without managing to give a name to what they experience” (Vatican News, April 26, 2026). In this paper we will discuss the restlessness and inarticulateness of young people (and often also their teachers in RE), when dealing with existential issues in these harsh times.

The philosophical and theological hermeneutics in Meister Eckhart’s (1260–1328) German sermons offer an interesting framework for reflecting on personal formation in RE today. His ideas on identity, language, ethics, work, and trust open a “space for desire”, that goes beyond academic performance and the transfer of knowledge. Relying on the mystical language of Eckhart, existential questions among young people are reframed as ways of reaching out to transcendence. The approach is based on the idea of radical existentialism as a valid framework for good RE. This paper is the culmination of many years in-depth study of Eckhart by the author, accompanying his academic work on RE teacher education at the University of Bonn and being the momentary chair of the “European Forum for Teachers of Religious Education” (www.eftre.net).

KISELŐADÁS / WORKSHOP

Simon János – Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvár/ református lelkipásztor

A túl jó gyermek – parentifikáció és de-parentifikáció a kontextuális lelkigondozás szemszögéből

10:30–11:30 • 220-as terem, II. emelet

Absztrakt

A parentifikáció során a gyermek a családban életkorát meghaladó felelősséget vállalhat, de a kontextuális szemlélet szerint önmagában nem a teher, hanem annak elismeretlensége teszi ezt destruktívvá. Böszörményi-Nagy Iván nyomán az előadás a jelenséget relacionális-etikai összefüggésben értelmezi: a gyermek egzisztenciális lojalitásból gondoskodni akar szüleiről, miközben a szülő–gyermek kapcsolat felelősségi aszimmetriája felborulhat. A szükséghelyzetben vállalt felelősség akár érlelő hatású is lehet, ha a gyermek erőfeszítését a család észreveszi és elismeri; ennek hiánya viszont destruktív jogosultságot és tartós megterhelést eredményezhet. Az aktív és passzív parentifikáció megkülönböztetése a túlzott teljesítményelvárás és a túlvédő nevelés mai formáinak értelmezéséhez is segítséget ad. A de-parentifikáció

ezért nem a gondoskodás lehetőségének elvétele, hanem a gyermek adásának elismerése és a szülők elsődleges felelősségének helyreállítása. A lelkigondozónak közben kerülnie kell, hogy „jobb szülőként” lojalitáskonfliktusba sodorja a gyermeket, és saját esetleges parentifikációjára is reflektálnia kell. Az előadás végül az exoneráció lehetőségét vizsgálja, amely segíthet megszakítani a sérelmek és túlterheltségek nemzedékeken át öröklődő mintázatait.

KISELŐADÁS / WORKSHOP

Becsky Borbála – pszichoterapeuta, klinikai főpszichológus, mentálhigiénés szakember, keresztyén lelkigondozó

„Mintának lenni, mielőtt választanánk.” – Istenkép, terhelő spiritualitás és a spirituális reziliencia határai a lelkészcsalád gyermekének életében

10:30–11:30 • 219-es terem, II. emelet

Absztrakt

A lelkészcsaládban felnővő gyermek hitbeli formálódásának van egy olyan sajátossága, amely teológiai kérdésként élesebb, mint pszichológiaiként: ez a gyermek előbb kap szerepet, mint választást. A gyülekezeti közösség értékhordozó pozíciót előlegez meg neki, és Edwin Friedman megfigyelése szerint még a lelkipásztor szentségéből is juttat azoknak, akik családi kapcsolatban vannak vele. Rendszerszemléleti értelemben a lelkészcsalád az a hely, ahol a családi és a szolgálati rendszer nem pusztán érintkezik egymással, hanem részben egybeesik — a parókia olyan élettér, amelyben a két alrendszer határa nem gyenge, hanem hiányzik.

Az előadás abból a spiritualitás-fogalomból indul, amely szerint a hit lényege a megérkezés az Isten-kapcsolatba, és ebben a megérkezésben az első lépés Istené; az emberé az erre adott válasz. Ha ez a sorrend felborul, a hit kegyességi teljesítménnyé alakul. Az istenkép ennek megfelelően nem szabadon formálható emberi alkotás, hanem az a mód, ahogyan az ember a kijelentésre válaszol — pasztorálpszichológiailag ugyanakkor kapcsolati reprezentáció is, amely a korai kötődési tapasztalatokból épül, és tanbelileg kifogástalan formában is torzulhat.

A két olvasat metszéspontjában áll az az istenkép, amelyet Hézser Gábor a teljesítmény démon-istenének nevez: csak a kimerülésig hajtott embernek adja áldását, tisztelete viszont keresztyén környezetben nagy elismerést szerez. Az előadás tézise az, hogy a lelkészcsalád éppen ezen a ponton válhat a terhelő spiritualitást átörökítő közeggé — nem téves tanítás, hanem a szerep és a kapcsolat szerkezete révén. Ebből következik a fogalmi javaslat. A spirituális reziliencia akkor termékeny fogalom, ha megtartó kapcsolati és közösségi működést jelöl, és akkor válik kockázatossá, ha a gyermektől elvárt újabb hitbeli teljesítménnyé alakul. A megtartó spiritualitás mértéke nem az, hogy valaki jól van, hanem az, hogy a kapcsolat akkor is kitart, amikor nincs jól. Az előadás elméleti közlemény: saját empirikus adatot nem közöl, a doktori kutatás fogalomkészletét viszi át erre a kérdésre. Lelkigondozói következtetéssel zárul: a „Mit akar tőlem Isten?” kérdés lehetséges végpont, sohasem kiindulópont.

KISELŐADÁS / WORKSHOP

Nagy Eszter - BBTE Református Tanárképző és Zeneművészeti Kar

Elköteleződni egy töredezett világban – a párkapcsolati elköteleződés pszichológiai és spirituális dimenziói

10:30–11:30 • 312-es terem, III. emelet

Absztrakt

„Maradjak vagy menjek?” – a kérdés egyaránt kifejezi a párkapcsolati elköteleződés dilemmáját és a tartós kapcsolatok sérülékenységét. Az előadásban arra keressük a választ, hogy mit jelent elköteleződni, és milyen szerepet játszanak ebben a kötődési tapasztalatok, a közösen megélt hit, valamint a Caryl E. Rusbult Befektetési modelljéből ismert párkapcsolati elégedettség, befektetés és az alternatívák észlelt vonzereje. Az elméleti részhez egy empirikus kvantitatív kutatás eredményeinek rövid bemutatása is társul, amelyben 18 év fölötti, 487 magyar anyanyelvű párkapcsolatban/ házasságban élő fiatal felnőtt vett részt. Az eredmények szerint a Rusbult Befektetési modell elemei szignifikáns előrejelzői voltak az elköteleződésnek, valamint a

közösen megélt vallásosság szerint képzett csoportok között szignifikáns különbség mutatkozott a kapcsolati elégedettségben. Az eredmények pasztorálpszichológiai értelmezése a közös értékek, a hit és a hűség lehetséges szerepére irányítja a figyelmet a felelős párkapcsolati döntések és a kapcsolati nehézségekkel való megküzdés összefüggésében.

KISELŐADÁS / WORKSHOP

Simon Réka - Evangélikus Hittudományi Egyetem, Doktori Iskola

A velünk születő spiritualitás, mint az emberi természet dimenziója

11:40–12:40 • 219-es terem, II. emelet

Absztrakt

A spiritualitás fogalma napjainkban egyszerre kapcsolódik szorosan a vallási, ezen belül a keresztény hagyományhoz, és jelenik meg attól részben függetlenül a szekuláris kontextusokban. A sokféle használat különösen fontos kérdéseket vet fel a valláspedagógiában, amennyiben a tanulási folyamatokban a találkozások során a résztvevők eltérően értelmezik a spiritualitás fogalmát. A fogalom értelmezése ezért nem csupán elméleti, hanem a valláspedagógiai gyakorlat szempontjából is releváns kérdés.

Az előadás a spiritualitáskutatásnak a 20. század második felétől kibontakozó főbb irányait tekinti át. Ennek egy 1944-es nagy-britanniai oktatási törvény adott új lendületet, amely előírta az iskolákban a spirituális nevelést. A törvényhozók nem határozták meg a spiritualitás fogalmát, viszont a törvény megvalósítása során az iskolai kontextus sokféleségében szükségessé vált a spiritualitás mibenlétének és megélésének a vizsgálata és kutatása. Ebben a folyamatban még nem került megfogalmazásra konszenzusos definíció, számos elmélet inkább a spiritualitás jellemzőit és megélésének formáit írja le, de már mutat olyan irányokat a spiritualitás értelmezésében, amelyek új szempontokat kínálhatnak a valláspedagógiai megközelítések és gyakorlat számára. Az előadás kiemelten foglalkozik a fogalomnak azzal az értelmezésével, amely a spiritualitást az emberi természet vele született dimenziójaként értelmezi. Ennek bemutatására David Hay Rebecca Nye gyermekek spiritualitása vonatkozó elméletét használja, amely a spiritualitást „kapcsolati tudatosságként” ragadja meg.

E megközelítés alapján az előadás amellett érvel, hogy a spiritualitás az emberi természet olyan dimenziója, amelyet a közösségben megélt vallásos élet és a személyes hitgyakorlás gazdagít és formál. Ez az értelmezés a valláspedagógiai számára olyan szemléleti keretet kínál, amelyben ez a posztmodern módon a keresztény gyökereitől részben elvált kifejezés hozzájárul és eszközévé válik a valláspedagógiának, és támogatja a személyes reziliencia fejlődését.

KISELŐADÁS / WORKSHOP

Sógor Gyöngyi - Benedek Elek Pedagógiai Líceum, Székelyudvarhely, BBTE Ökumenő Doktori Iskola

Vallásos szocializáció a gyülekezetben. A lelki kísérés katechetikai formái a 21. században

11:40–12:40 • 220-as terem, II. emelet

Absztrakt

A 21. században a gyülekezeti katekizáció meghatározó paradigmaváltáson megy keresztül. A hagyományos, iskolaszerű tanítási modellt felváltja a vallásos szocializációs szemlélet, amely az egyén lelki kísérését helyezi előtérbe. Ebben a kontextusban a katekizáció elsősorban a gyermek gyülekezetbe való belenevelését jelenti, abba a természetes közösségi közegbe, ahol a rítusok, a közös imádság és a szeretetteljes kapcsolódás formálják az ő hitét. A közös keresztyén narratíva (a megváltástörténet) a hívők közösségének identitástudatát alakítja az emlékezés, a reflexió és a praxis által. A nyelv és szimbólumrendszer elsajátítása a közösségi élet megélésének szerves része. Ez a közös jelentéstartalom az, ami megnyitja az egyén számára a saját hitéletének értelmezési tereit. A gyülekezeti élet központi magva maga az istentisztelet, amely a hit-enkulturáció elsődleges közegévé és ezeknek az elemeknek megtartójává válik. Annak érdekében, hogy az istentiszteletnek a hit közös megélésének valódi tapasztalati közegévé váljék, az egész közösséget át kell fognia, ahol minden generáció jelen van. A hit közös megélésének elsődleges és elengedhetetlen helye ez. A katekézisnek további

formái olyan liminális és közösségi térként működnek, amelyek beavatják az egyént hitének újabb fejlődési szakaszaiba és elősegítik a személyes hitéleti integrációt.

KISELŐADÁS / WORKSHOP

Albert Csilla - református vallástanár, intézményvezető, szupervízióban lévő pszichoterapeuta, bibliodramatikus, szupervizor

A hitoktató, mint a gyermeki hit és reziliencia kísérője: pásztorálpszichológiai szupervízió mint fejlesztő beavatkozás a romániai magyar református vallástanárok körében

11:40–12:40 • 312-es terem, III. emelet

Absztrakt

A gyermekek és fiatalok hitbeli fejlődésében és spirituális rezilienciájában kulcsszerepet játszanak azok a felnőttek, akik rendszeresen kísérik őket ezen az úton — közöttük is kiemelten a vallástanár, aki gyakran egyszerre pedagógiai, spirituális és pasztorális szerepet tölt be. Ha azonban a hitoktató maga küzd kiégéssel, szerepbizonytalansággal vagy elszigeteltséggel, ez közvetve a rá bízott gyermekek és fiatalok spirituális biztonságát is gyengítheti. Előadásom ezért nem közvetlenül a gyermekekre, hanem az őket kísérő felnőttre, a vallástanárra fókuszál: bemutatja azt a doktori kutatást, amely feltárja és értelmezi, hogyan hat a pásztorálpszichológiai szupervízió mint fejlesztő beavatkozás a romániai magyar református vallástanárok szakmai-hivatásbeli identitására, önreflexiós képességére és kiégés-megelőző kapacitására. A kutatás elméleti keretét Michael Klessmann pásztorálpszichológiai modellje adja, amely a teológia és a pszichológia párbeszédében gondolkodik, s amelyet bibliai és református teológiai megalapozás egészít ki (Kálvin istenérzet-fogalma, a Heidelbergi Káté, Luther egyetemes papság-tana, Huber hivatás- és hálateológiája). A kvalitatív, akciókutatás-jellegű tervezet a diagnózis–beavatkozás–reflexió ciklusára épül, félig strukturált interjúkkal, reflexiós naplókkal, résztvevő megfigyeléssel és fókuszcsoportos beszélgetésekkel. Egy előzetes, 50 fős kérdőíves kontextusfelmérés már megerősítette, hogy az erdélyi magyar református vallástanárok támogató környezete kevésbé intézményesült, mint a lelkészeké. A kutatás nemzetközi kontextusban is hiánypotló jellegű: a pásztorálpszichológiai szupervízió szakirodalma eddig szinte kizárólag a lelkészi hivatásra dolgozott ki elméletet és gyakorlatot, miközben a vallástanárokra szabott, közép-kelet-európai, kisebbségi kontextusban végzett, beavatkozó jellegű vizsgálat mindeddig hiányzott. Az előadás bemutatja a kutatás elméleti-teológiai megalapozását és az előzetes felmérés eredményeit, és amellett érvel, hogy a vallástanárok pasztorálpszichológiai támogatása — szupervízió formájában — közvetett, de lényeges hozzájárulás a rájuk bízott gyermekek és fiatalok hitbeli biztonságához és spirituális rezilienciájához, összekapcsolva ezzel a konferencia gyermek-fókuszú tematikáját a felnőtt kísérők fejlesztésének kérdésével.

PLENÁRIS ELŐADÁS

Dr. Lucski Márta – Pápai Református Teológiai Akadémia

Hit, spiritualitás és önértékelés – A spirituális erőforrások szerepe az egészséges önértékelés és testkép kialakításában

12:50–14:10 • 20-as terem, földszint

Absztrakt

Az állandóan változó életkörülmények és a társadalmi elvárások között egyre nehezebb megőrizni az egészséges önértékelést és testképet, különösen a fiatalok számára. A külső megjelenéshez kapcsolódó idealizált minták és az elérhetőségükre vonatkozó nyomás szorongást, félelmeket és lelki megterhelést erősíthetnek. Az előadás azt vizsgálja, hogyan hatnak a társadalom által közvetített szépségideálok a fiatalok önértékelésére, valamint milyen kapcsolat van az életstílus, a testkép és az önértékelés között. Kiemelt kérdés, hogy miként támogathatók a fiatalok a szorongással való megküzdésben és a külső-belső elvárások nyomásának oldásában. A cél a kiegyensúlyozott, pozitív önértékelés kialakulásának és fenntartásának lehetőségeit feltárni. Ebben a folyamatban a hit és a spiritualitás olyan erőforrásként jelenhet meg, amely hozzájárulhat a testi és lelki jólléthez, valamint a reálisabb és elfogadóbb önkép kialakításához.

KISELŐADÁS / WORKSHOP

Simó Irma – Klinikai szakpszichológus, művészetterapeuta, szupervizor, mentálhigiénés szakember

A művészetterápia, mint szinodális gyakorlat a periférián lévők szolgálatában

15:10–16:10 • 220-as terem, II. emelet

Absztrakt

A 21. század embere halmozott krízismátrixban él, a metamodern korra jellemző „határzóna-lét” új, reziliens létmódot követel meg (D’Souza–Renner, 2016). Miközben az egzisztenciális szorongást megélő egyén egyre nyitottabb a spiritualitásra, a mentális zavarok előfordulása folyamatosan emelkedik (WHO, 2011). Ebben a törékeny valóságban a különböző társadalmi modellek kereszttüzében a transzcendens iránti vágy és az élet értelmének keresése gyakran elfojtódik, vagy nem a keresztény tanítás keretei között keres utat magának.

A kutatásom célja, hogy a periférián élő testi-lelki-spirituális szükséget szenvedő emberek is eljussanak a belső integrációig. Ez a folyamat az egyéni önismereti folyamaton túl a transzcendenssel való találkozáshoz és ezen keresztül a közösségbe való beágyazódáshoz vezessen. A szentírási történetekre alapozó keresztény szakrális művészetterápiás módszer, mint szinodális gyakorlat így válhat az egyházi misszió egyik hatékony eszközévé a periférián. A kutatási kérdéseim egyik fókusza a szinodális folyamatban a teológiailag megalapozott „gondolkodó szív” attitűd és a „spirituális sebezhetőség” témaköre. Tudatos felvállalásuk nem gyengíti, hanem növeli a csoportok résztvevőinek belső egzisztenciális stabilitását. Ez a sebezhetőség teremti meg a merev hierarchikus távolságokat feloldó, krisztusi mintájú párbeszéd spirituális terét.

A másik fókusz a kutatásban a krisztusi sebek átalakító erejére irányul: Tomáš Halík és Jürgen Moltmann teológiájára építve: a világ és az egyén egzisztenciális sebei magának Krisztusnak a sebei. A saját megtörtségét felvállaló, megfelelő spirituális kompetenciával rendelkező kísérő, segítő jelenléte és a sebek művészi láthatóvá tétele nem a kétségbeesést növeli, hanem a feltámadásba vetett hit megtapasztalásának és a belső lelki gyógyulásnak a kiindulópontjává válik. Az előadásomban bemutatom, miként válhatnak a művészetterápiás csoportok, műhelyek, interaktív kiállítások a Tomáš Halík-féle „hallgató egyház” (ecclesia audiens) gyakorlati eszközévé a fiatalok számára. A fiatalokkal és kirekesztettekkel való közös úton járás (szinodalitás) által nemcsak az egyéni spirituális reziliencia növekszik, hanem a közösség kommunikatív kapcsolata is átalakul a társadalommal, láthatóvá téve Isten gyógyító szeretetét.

KISELŐADÁS / WORKSHOP

Orbán Imola - Pszichológus, pasztorálpszichológus, tréner, szakmódszertani tanácsadó és fejlesztő

A vizuális művészetterápiás szemlélet lehetőségei a serdülőkori szorongás, teljesítménykényszer és magány tapasztalatának feldolgozásában

15:10–16:10 • 219-es terem, II. emelet

Absztrakt

Az előadás doktori kutatásom elméleti összefüggéseire, empirikus eredményeire, valamint serdülőcsoportokban megvalósított, művészetterápiás szemléletű folyamatok tapasztalataira épül. A kutatás abból a felismerésből indul ki, hogy a serdülőkori szorongás, teljesítménykényszer és magány nem kizárólag pszichés tünetekként értelmezhető, hanem szorosan összekapcsolódik az identitás, az önérték, a kapcsolati biztonság, a jövőkép és az élet értelmének egzisztenciális kérdéseivel. Ezek a kérdések az iskolai közegben is jelen vannak, miközben befogadásukhoz az intézmények gyakran még keresik a megfelelő idői, téri, kapcsolati és módszertani kereteket.

Az előadás központi kérdése, hogy a művészetterápiás szemléletben facilitált tevékenységek miként járulhatnak hozzá olyan reflektív és megtartó terek kialakításához, amelyekben a serdülők személyes tapasztalatai anélkül válhatnak megjeleníthetővé és szemlélhetővé, hogy azokat azonnali verbalizáció, értelmezési kényszer vagy pszichologizáló megközelítés terhelné. A vizuális alkotás ebben az összefüggésben mediáló közegként működik: kapcsolatot teremt a belső tapasztalat és annak érzékelhető formája, az egyéni élmény és a közösségi reflexió, valamint a pszichológiai, pedagógiai és spirituális jelentésrétegek között.

A művészettel facilitált tevékenységek ezért az interdiszciplináris együttműködés egyik lehetséges kapcsolódási pontját jelentik. Olyan közös módszertani teret nyithatnak a pedagógia, a pszichológia, a pasztorálpszichológia, a valláspedagógia és a művészet között, amelyben a serdülők sérülékenysége nem pusztán problémaként, hanem jelentéskereső és kapcsolódásra irányuló tapasztalatként is értelmezhető.

Az empirikus eredmények és csoportfolyamatok elemzése a választási autonómia, az elvárásmentes alkotói helyzet, a személyes jelentésadás és a facilitátori jelenlét szerepére irányul. Az előadás egyúttal kijelöli e tevékenységek pedagógiai és segítői kompetenciahatárait, valamint biztonságos alkalmazásuk feltételeit.

KISELŐADÁS / WORKSHOP

Portik Noémi - BBTE Római Katolikus Teológia Kar Doktori Iskola, doktorandus

Az alkotás, mint a remény eszköze – A kreatív tevékenység szerepe az ifjúsági pasztorációban

15:10–16:10 • 312-es terem, III. emelet

Absztrakt

Kutatásunk középpontjában a kortárs művészeti irányzatok ifjúsági programokon és csoportokban való alkalmazása áll. Hipotézisünk, hogy a szabad alkotótevékenység, amelyet a kortárs művészet teremt meg leginkább, egy olyan teret és lehetőséget hoz létre a fiatalok számára, amely elősegíti a lelki gyógyulást. Emellett megvalósíthatja egy mélyebb kapcsolat létrejöttét önmagukkal, illetve közösségformáló jelleggel is bír. Kutatásunkban az elméleti megalapozás mellett segítségünkre van azon tapasztalat, amelyet, mint ifjúsági csoportvezető, szerezhettünk, illetve a három éve működő alkotócsoportunk belső tevékenysége, ahol a középkorú részvevők mellett fiatal felnőttekkel is együtt dolgozhattunk. Az állandó csoportokon túl több ifjúsági programon is alkalmunk volt megtapasztalni a közös alkotás építő erejének a magtapasztalását. Ezért tanulmányunkban ezek eredményét is szeretnénk részletesen bemutatni.

A kortárs művészeti irányzatokon belül különös figyelmet fordítunk a land artnak, amely természet-közelisége révén a digitális világból az egyszerű szépségbe vezetheti el a fiatalokat. Fontosnak tekinthető a csend és a szépség megtapasztalhatósága is, amely a zaj- és a vizuális szennyezés természetes ellensúlyaként áll előttünk. Ezért meg szeretnénk vizsgálni, hogy a kortárs művészeti irányzatokban hogyan jelenik meg a csend és a szépség és hogyan emelhetőek át ezek az ifjúsági nevelésbe, valamint hogyan kapcsolódnak egy-egy lelkiségi irányzathoz. Feltételezésünk, amelyet másodikként meg szeretnénk vizsgálni, az az, hogy kapcsolat fedezhető fel a kortárs művészeti irányzatok és a fiatalok spirituális keresése között, amely így egyetemessé teszi ezt a keresést. Digitálisan és mesterségesen megtervezett világunkban az ember ugyanis soha nem látott éhséget mutat, az igazi, a természetes és mély szabadság után. Ennek csillapításaként értelmezhető a különböző rituálék kialakítása is. Hisszük, hogy a szabad alkotótevékenység, amely nélkülözi a teljesítménykényszert és sokszor a pragmatizmust, egy olyan utat teremthet, amely nem csak prevenciós jelleggel bír, de elősegítheti a már létrejött lelki sebek feltárását, elfogadását és elindíthatja az egyéneket a gyógyulás útján.

KISELŐADÁS / WORKSHOP

Andrei Imelda-Paula – BBTE Ökumené Doktori Iskola, doktorandus, református lelkipásztor

Az ifjúsági közösség, mint megtartó tér

16:20–17:20 • 220-as terem, II. emelet

Absztrakt

drd. Andrei Imelda-Paula református lelkipásztor vagyok. 2021-ben ballagtam el a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetből. Három esztendőt szolgáltam a Segesvári Református Egyházközségben, ebből egy évet segédlelkészként, két évet pedig beosztott lelkipásztorként. 2024-től a Székelykeresztúri Református Egyházközség beosztott lelkipásztora vagyok. Ugyanebben az esztendőben felvételiztem az Ökumené Doktori Iskolába, ahol az alternatív istentiszteleteket kutatom a fiatalok számára. Mindig szívügyemnek tekintettem és tekintem a fiatalok közt végzett szolgálatot, Isten ajándékának érzem, hogy a konfirmáció utáni korosztályt Isten tervének és ügyének tereibe segíthetek bevezetni. Heti rendszerességgel tartok Bibliaórát által bomlik ki alkalomról-alkalomra a bizalom kiépülése, ugyanakkor a rendhagyó alkalmak által ez a bizalom még inkább

erősödik. Viszont ez a fajta bizalom kiépülése kétívű: mindig az Istenben való bizalomban indul és emberek felé ível tovább, ugyanakkor az emberekben megtapasztalt bizalom erősítheti az Istenbe vetett bizalom elmélyülését.

Egyházi és iskolai közösségek, mint biztonságos terek témakörben kívánok előadást tartani, amiben rámutatok, hogy azok az egyházi-, azon belül az ifjúsági közösségek a gyülekezet szerveződésén belül, milyen fajta módszerekkel tudnak empatikusan és lojálisan olyan teret nyújtani, amelyek biztonságot nyújtanak, ugyanakkor ezáltal otthonérzetet teremtenek a fiatalok számára.

Szeretnék rámutatni a tanulmányban, a szabadságra, mint behívó térre, amely lehetőségként kínálja fel a fiataloknak a részvételt, aktív jelenlétet, majd a szolgálatot és éppen ezáltal válik még inkább saját választású hellyé a fiatalok szempontjából. Miközben teológiailag egyértelmű, hogy a hívás Isten Szentlelke részéről történik, a válasz, ahogyan az Isten tanítványai elhívásában is, az egyén részéről, a szabadakarat miatt.

A tanulmány végén olyan gyakorlatokat, játékokat és beszélgetés elindító feladatokat kívánok gyakorlati jelleggel is nyújtani, amelyek felmutatják a biztonságos tér kialakítására és megtartására az ifjúsági közösségek életében. Mindezen gyakorlatok szakirodalom alapján és saját szolgálatomban megtapasztalt és kipróbált gyakorlatok mentén történik.

KISELŐADÁS / WORKSHOP

Kisiván Csaba - BBTE Római Katolikus Teológia Kar Doktori Iskola, doktorandusz, római katolikus pap, teológus-filozófus

Törékenységtől a rezilienciáig – Egzisztenciális ifjúsági-lelkigondozás a posztmodern és a metamodern határán

16:20–17:20 • 219-es terem, II. emelet

Absztrakt

Korunk ifjúsága a posztmodern dekonstrukció és „értelemvesztés”, valamint a metamodern metafizikai újra-felfedezése közötti feszültségben formálódik. Előadásom – a „törékenységtől a rezilienciáig” ívét követve – olyan egzisztenciálteológiai keretrendszert vázol fel, amely a valóságból kiindulva és arra reagálva keresi a hiteles hitátadás útjait és az ebből fakadó lelkigondozás módjait.

A teológia gyakori hibája, hogy a valóságot saját elvont kategóriáinak „celláiba” kényszeríti; ezzel szemben javaslatom egy fenomenológiai alapú egzisztenciálteológia, amely a valóságot, mint „történést” (actualitas) tekinti a találkozás színterének. Itt az ember nem csupán szemlélője a világnak, hanem elválaszthatatlan résztvevője annak. A hermeneutikai körben az ifjúsági lelkigondozás során az élet eseményei (a válságok, a szenvedés és az öröm) és a kinyilatkoztatás kölcsönösen megvilágítják egymást.

Ez a szemléletmód az ifjúságpasztorációt, az ifjúság lelkigondozását a „törékenységtől a rezilienciáig” vezeti. Nem a tüneteket kezeljük, hanem az egzisztenciális vákuumban az értelem kérdését állítjuk középpontba, integrálva Viktor Frankl logoterápiáját és a pozitív pszichológia erőforrás-szemléletét. Az Isten-tapasztalat ebben a kontextusban nem exkluzív misztikus kiváltság, hanem a világ történéseire való radikális odafigyelés. A lelkigondozó az ecclesia audiens (hallgató egyház) képviselőjeként kísér: a fiatalok bizonytalanságát nem dogmatikai ítélettel, hanem a megértés és a közös keresés bátorságával kezeli. A cél olyan interdiszciplináris pasztorálpszichológiai szintézis – teológia, pszichológia, filozófia –, amely a mai kor kontextusában is képes az evangéliumot „hiteles jellé” emelni, amely a mindennapi tapasztalatokat az örökkévalóság dimenziójába nyitja meg, ezzel mint egy értelem-orientált alapot adva a fiatalok pszichológiai kísérésnek és a pasztorális lelkigondozásnak.

KISELŐADÁS / WORKSHOP

Bartha Éva – BBTE Ökumené Doktori Iskola, doktorandusz, klinikai szakpszichológus, szupervizor, képző

Egyházi addikcióprevenció serdülők körében – lelkipásztori tapasztalatok pasztorálpszichológiai értelmezése

16:20–17:20 • 312-es terem, III. emelet

Absztrakt

A kiselőadás doktori kutatásom egy részterületét mutatja be, amely a serdülők körében megvalósuló egyházi addikcióprevenció lehetőségeit és pasztorálpszichológiai kihívásait vizsgálja, beépítve a református lelkipásztorok tapasztalatait és gyakorlati megközelítéseit. A kvalitatív kutatásban kilenc, 25–45 év közötti református lelkipásztor vett részt, akik különböző gyülekezeti, iskolai, ifjúsági és diakóniai szolgálati területeken tevékenykednek. A félig strukturált mélyinterjúk tematikus tartalomelemzése a serdülők szerhasználati és digitálismédia- fogyasztási mintázataira, vallási kapcsolódására, valamint a prevencióhoz szükséges lelkipásztori kompetenciákra, erőforrásokra és együttműködési lehetőségekre irányult. Az eredmények szerint a fiatalok alkohollal, tiltott szerekkel és alternatív nikotin termékekkel való kísérletezésében meghatározó a kíváncsiság, a kortárscsoport nyomása és az autonómiaigény. A lelkipásztorok ugyanakkor a túlzott digitálismédia-használatot érzékelik a legsúlyosabb veszélyforrásként, mivel az kedvezőtlenül befolyásolja a figyelmet, a személyes kapcsolatokat, a szorongás szintjét és a lelki elmélyülést. A serdülők egyházhoz tartozása gyakran örökölt identitásként jelenik meg, ám krízisek, traumák és egzisztenciális kérdések idején fokozott nyitottság mutatkozik a hit és a lelkigondozói kapcsolat iránt. A vizsgálat rámutat, hogy az eredményes egyházi prevenció alapja a biztonságos, elfogadó kapcsolati tér, amelyben az empatikus kísérés világos értékorientációval társul. A résztvevők nyitottak kidolgozott prevenciós programok alkalmazására, de hangsúlyozzák kompetenciahatáraikat, a célzott továbbképzés, a szakemberekkel és tapasztalati szakértőkkel való együttműködés, továbbá a szülők bevonásának szükségességét. A lelkipásztorok erőforrásai között a bizalmi kapcsolatok, a fiatalok fejlődésének megtapasztalása, az önkéntes bevonódás és a szolgálat folytonossága emelkedik ki; ezek a kiégés megelőzésében is jelentősek.

Pasztorálpszichológiai szempontból a hiteles jelenlét, a közösségi kötődés és az intergenerációs párbeszéd protektív tényezőként értelmezhető. Bár az eredmények a kis, kizárólag férfiakból álló minta miatt nem általánosíthatók, gyakorlati támpontokat kínálnak egy kapcsolati és rezilienciaalapú egyházi prevenciós modell kidolgozásához.

2026. NOVEMBER 27., PÉNTEK

PLENÁRIS ELŐADÁS

Dr.Thoma László Róbert - Károli Gáspár Református Egyetem, Budapest,

Hogyan segítjük diákjaink egészséges fejlődését a saját mentális jóllétünkkel való foglalkozással?

09:00–10:00 • 20-as terem, földszint

Absztrakt

Segítő szakemberként, lelkipásztorként, hittanoktatóként alapvető, hogy növekedjünk istenismeretben, önismeretben. Sokszor egyikben megakadva a másik területtel kompenzálunk, de előfordul, hogy mindkettőben megakadunk. Mit jelent a mindennapokban az önismereti növekedés, hogyan szövődik ez egybe az istenismerettel: mik azok az alapvető bibliai antropológiai kategóriák, területek, amivel foglalkoznunk kell, hogy biblikus módon tudjunk önmagunkra is reflektálni? Milyen mentálhigiénés témák azok, amelyeket nem kerülhetünk meg s amik közvetlenül is kihathatnak a diákjainkkal kapcsolatos munkánkra?

KISELŐADÁS / WORKSHOP

Prof. Dr. Sonja Danner - Kirchliche Pädagogische Hochschule Wien/Niederösterreich, Universität Wien

Growing Strong, Staying Brave: Fostering Resilience in Generation Alpha

10:15–11:45 • 219-es terem, II. emelet – angol nyelvű előadás

Absztrakt

Generation Alpha has arrived in schools. These children were born between 2010 and 2025 and are growing up with digital devices and social media. News that spreads very quickly, fake news, bullying, and harassment, among other things, are part of everyday life for many, just like loneliness and mental health issues. In schools, teachers are fighting a losing battle when it comes to students' ability to concentrate, because TikTok and other media consumed by children and teens exacerbate attention deficits. The result of "FOMO" (fear of missing out) is that students don't turn off their cell phones for 24 hours.

In Austria, there is already an interfaith training program for spiritual care in school designed to support children and adolescents in challenging situations and strengthen their resilience. They strive to create a brave space in schools where students can speak openly about how they are feeling. The methods that help them in this regard include a form of conversation known as "Kurzgespräch" (brief systemic conversation), working with the Holy Scriptures—when the kids are in religion class—and many low-threshold activities. In the future, it will also increasingly be their role to support young people as they find their way out of isolation. The question is: How can we support our students?

KISELŐADÁS / WORKSHOP

Tatai Csilla – Klinikai szakpszichológus, gyermekpszichológus

Az SNI-től a neurodivergenciáig: Útikalauz a diagnózistól a gyermek megértéséig

10:15–11:45 • 220-as terem, II. emelet

Absztrakt

A speciális nevelési igény, röviden SNI, és a neurodivergencia fogalma két különböző nézőpontból írja le ugyanazt a valóságot. Hajlamosak vagyunk egy „javítandó problémát" látni az SNI-s diákban, akit fejleszteni kell, hogy beilleszkedjen. A neurodiverzitás szemléletmódján keresztül árnyaltabban látjuk a diák helyzetét, megértjük az ő működését. A mindennapi iskolai gyakorlatban a legfontosabb a gyermek egyedi idegrendszeri huzalozásának, valamint a viselkedés mögött álló láthatatlan nehézségeknek a felismerése, innen vezet az út a kihívások, problémás helyzetek megoldásához.

KISELŐADÁS / WORKSHOP

Dr. Kovács Szabolcs – BBTE Református Tanárképző és Zeneművészeti Kar, Kolozsvár

Mit jeleznek a diákok? Lelki jóllét, spiritualitás és lelkigondozói jelenlét az iskolában. Erdélyi református kollégiumokban végzett keresztmetszeti trendvizsgálat kiértékelése

10:15–11:45 • 312-es terem, III. emelet

Absztrakt

A kutatás két időpontban, 2012-ben és 2026-ban végzett, ismételt keresztmetszeti, független mintás vizsgálat, amely az erdélyi református kollégiumok 9–12. évfolyamos tanulóinak pszichés állapotát, vallásosságát, iskolai tapasztalatait és segítségkérési mintázatait hasonlítja össze. A vizsgálat a 2012-es mérés történeti tételeire, valamint a pszichés problémák, az iskolai kiégés, a vallásos megküzdés, a spirituális iskolai klíma, a digitális eszközhasználat és a segítségkérés korszerű mutatóira épül. Kiemelt kérdés, hogy miként függ össze a diákok lelki jólléte az iskola kapcsolati és spirituális hitelességével, a teljesítménynyomással, valamint az iskolai lelkigondozás elérhetőségével.

PLENÁRIS ELŐADÁS

Prof. Dr. Siba Balázs – Károli Gáspár Református Egyetem, egyetemi tanár

A fügefalevéltől a hiteles beszédig. A szelektív hitelesség szerepe az emberi kapcsolatokban a keresztyén hit mérlegén

12:00–13:00 • 20-as terem, földszint

Absztrakt

Az előadás a kimondott szavak és a belső valóság közötti feszültséget vizsgálja, különös tekintettel arra, hogy mit és miért nem mondunk ki egymásnak. A „szelektív hitelesség” azt a kérdést állítja középpontba, hogy miként lehetünk őszinték úgy, hogy közben figyelembe vesszük kapcsolataink törékenységét és a másik ember védelmét. A jéghegy-metafora segítségével az előadás bemutatja, hogy a látható kommunikáció mögött gyakran kimondatlan érzések, vágyak, félelmek és feszültségek húzódnak meg. Nem minden hallgatás vagy elhallgatás káros, ugyanakkor a tartósan kimondatlan problémák más formában, például viselkedésben, gesztusokban vagy konfliktusokban jelenhetnek meg. A téma pszichológiai és kommunikációs szempontjai mögött teológiai kérdés áll: mit jelent hitelesen beszélni és jelen lenni a keresztény emberkép alapján. Az előadás végső kérdése az, miként érthető Jézus felszólítása – „igenetek legyen igen, nemetek pedig nem” – az emberi kapcsolatok mindennapi valóságában.

KISELŐADÁS / WORKSHOP

Dr. Kovács Réka-Rozália – Sapientia EMTE, Marosvásárhely

Felnőtté válni a digitális világban

15:30–17:00 • 219-es terem, II. emelet

Absztrakt

A munkahelyi stressz egyik lehetséges belső fenntartó tényezője a teljesítményhez kötött önértékelés. Amikor az egyén saját értékességét, elfogadottságát és identitását a szakmai teljesítményétől teszi függővé, a kudarc nem pusztán munkavégzési probléma, hanem személyes fenyegetéssé válik. A kiégés megelőzésében ezért a munkaterhelés csökkentése mellett a kapcsolati biztonság, a feltétel nélküli emberi méltóság és a pszichológiailag biztonságos szervezeti kultúra kialakítása is jelentős szerepet játszik.

KISELŐADÁS / WORKSHOP

Prof. Dr. Kodácsy-Simon Eszter – Evangélikus Hittudományi Egyetem, Budapest

Hitoktatás egy sérülékeny világban – Személyes fejlődés, proszociális értékek és spirituális támasz evangélikus hittanárok narratíváiban

15:30–17:00 • 220-as terem, II. emelet

Absztrakt

Absztrakt: Milyen módon járulhat hozzá az iskolai hitoktatás a gyermekek és fiatalok személyes, társas és spirituális erőforrásainak erősítéséhez? Hogyan jelenik meg a társadalmi környezet bizonytalansága és sérülékenysége, a gyülekezeti és felekezeti identitás kérdése, az egyéni és közösségi értékek dinamikája az állami iskolai közegben tartott hittanórán? Az előadás egy 2026-ban végzett, 212 evangélikus hitoktató részvételével készült kérdőíves kutatás eredményeire építve vizsgálja, hogyan értelmezik evangélikus hittanárok az állami iskolai hit- és erkölcstan szerepét. A válaszok alapján kirajzolódnak azok a pedagógiai és nevelési szempontok, amelyek mentén a hittanárok értelmezik a tantárgy szerepét és jelentőségét a tanulók fejlődésében. A vizsgálat rávilágít arra, hogy a hitoktatás célrendszerében a személyiségfejlődés, az értékközvetítés, a közösségi kapcsolódás és a vallási szocializáció különböző dimenziói sajátos hangsúlyokkal jelennek meg. Az eredmények egyúttal lehetőséget kínálnak az iskolai hitoktatás és a gyülekezeti nevelés közötti kapcsolódási pontok, valamint az eltérő intézményi és pedagógiai kontextusokból fakadó sajátosságok árnyaltabb értelmezésére. Mindez hozzájárulhat az iskolai hitoktatás nevelési és spirituális funkcióinak újragondolásához, valamint a tantárgy iskolai szerepéről folytatott szakmai diskurzushoz. Az előadás amellett érvel, hogy a hit- és erkölcstan lehetséges szerepét érdemes a spirituális reziliencia tágabb összefüggésében is értelmezni. A személyes és proszociális kompetenciák támogatása révén a hittanóra olyan biztonságos és reflektív tér lehet, amely erősítheti a gyermekek kapcsolati beágyazottságát, értékorientációját és megküzdési erőforrásait. Az eredmények egyúttal felvetik azt is, hogy fontos újra és újra átgondolni az iskolai és gyülekezeti vallási nevelés céljait, valamint szakmailag differenciáltabban körülírni a hittanári szakmai szerepkört az állami iskolai környezetben.

KISELŐADÁS / WORKSHOP

Dr. Somfalvi Edit – Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvár

Mit jelent(het) reformátusnak felnőni egy polikrízist élő világban

15:30–17:00 • 312-es terem, III. emelet

Absztrakt

Az előadás egy fájdalmasan aktuális témát feszeget a családi élet és az egyházi gyülekezetpedagógia határán, a "valahová tartozás" elemi erejét a "mindenhol ott akarok lenni, de sehol sem vagyok otthon" állapotába jutott kamaszokat látva. A Z és az Alpha generáció egyik alapszorongása a FOMO, a Fear OF Missing Out, és miközben állandóan rohan fizikai és online módban egyaránt, hogy nehogy lemaradjon valamiről, nem tanul meg kapcsolódni, nem tanul meg kötődni és nem tanul meg biztonságban létezni, otthon lenni a teremtett világban. Ami természetesen tovább növeli a szorongását, és már működik is az ördögi kör. A szülőket és a nagyszülőket segítségül hívva, az egyháznak van mondanivalója ebben a helyzetben stabilitásával, aránylag változatlanságával, liturgiájával, életbevágó dolgokban határozott és következetes véleményével. Látszólagos "elmaradottsága" rendíthetetlenséget és biztonságot sugároz a betérőnek. Talán nem széles körben ismert, de ez lesz az egyház egyik alaptevékenysége a digitális korban, hogy valóságosan, személyesen ott van a másik ember mellett, esetünkben kamaszok mellett, hogy tanulják és gyakorolják a kapcsolódást, kötődést, biztonságérzetet és ebből fakadó magabiztosságot. "Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne" Tamási Áron örökérvényű sorait most a család és az egyház lehetőségeinek a vonatkozásában mérjük fel, mit tehetnek együtt, hogy a mai fiatalok belső stabilitásra és kívül otthonra találhassanak a gyorsan és egyelőre ismeretlen irányba változó világban.

2026. NOVEMBER 28., SZOMBAT

PLENÁRIS ELŐADÁS

Prof. Dr. Kocsev Miklós – Pápai Református Teológiai Akadémia

A gyülekezet, mint tanuló közösség

10:00–11:00 • Amfiteátrum, földszint

Absztrakt

A keresztyén hit társadalmi és kulturális környezete alapvetően megváltozott, ezért a gyülekezeteknek újra kell gondolniuk, miként adják tovább hitüket a következő nemzedékeknek. Az előadás azt kérdezi, mit tanulhatunk ebből a változásból önmagunk és a jövő nemzedékei számára. Központi kérdés, hogyan viszonyul a jelen és a jövő nemzedéke a keresztyén hithez, és miként lehet erre a bizonytalan helyzetre közösségként válaszolni. A kétségbeesés helyett a gyülekezet olyan tanuló közösséggé válhat, amely tudatosan teremt teret az „Isten-történet" megismerésére és továbbadására. A hit tanulása így nem pusztán ismeretátadás, hanem közös keresés, újrarendeződés és a ránk bízottak kísérése. Az előadás olyan kapaszkodókat keres, amelyek segíthetik a gyülekezetet abban, hogy a változó világban is hiteles tanulási és hitbeli közeget kínáljon.

KISELŐADÁS / WORKSHOP

Balogné Dr. Vincze Katalin – Evangélikus Hittudományi Egyetem, Budapest

Megerősítő igék – Az Újszövetség khar-tövű szavainak valláspedagógiai olvasata

11:15–12:45 • 220-as terem, II. emelet

Absztrakt

Gerd Theißen vetette fel századunk kezdetén, hogy a Biblia üzenetének motiváló erejéből a mai, posztmodern nyilvánosság is meríthet, és ehhez a motivációt a biblia olvasását tanulók és tanítók számára is maga a szöveg nyújtja. Kézenfekvő tehát felmutatni egy bibliai szövegre irányuló kutatás eredményeinek valláspedagógiai vonatkozásait. Az újszövetség khar-tövű szavainak – az öröm, a kegyelem, a hála és ezek származékainak – vizsgálata a teológiai mellett pasztorális és valláspedagógiai szempontjából is tanulságos. Doktori kutatásom során igazoltam, hogy a χαρ-tövű szavak és a hozzájuk kapcsolódó gondolatkörök közös nevezője a megajándékozottság fogalomköre, ami az imádság kontextusában különösen is hangsúlyosan jelenik meg, hiszen e szavak a megajándékozottság teológiai és imádságos reflexióinak jellegzetes kifejezései.

Ingo Dalferth megállapítása szerint a keresztyén imádság nem egyfajta „hiány-antropológiából" indul ki, hanem a megajándékozottság antropológiájából. A fiatalok nevelése során is fontos ennek tudatosítása átgondolva azt, hogy mit érthetnek a közösség tagjai Istentől való megajándékozottságuk alatt. Akkor lesz valóban a remény- és bizalomteli odafordulás alkalma az imádkozás, ha tudjuk, hogy az imádkozást és benne minket is Isten mindent megelőző odafordulása határoz meg. Az „elfogadottnak lenni" megigazulástanhoz de teremtésteológiához is köthető szempontjai a teológiai mellett valláspedagógiai tekintetben is kiemelendők: a kegyelmet, de a teremtettséget és istenképűségünket is értelmezhetjük az ajándékba kapott élet felől, a megszentelt közösséget pedig ajándékba kapott közösségként foghatjuk fel annak minden kihívásával együtt. Jogos ennek örülni, ezért hálát adni, a karizmákra így tekinteni. Ez a biblikus szemlélet a hitoktatásban az egészleges és pozitív pedagógiai megközelítések valamint az inklúzió tekintetében megalapozást, a hittanórai imádkozás, imádkozni tanítás és a hittanár önreflexiója tekintetében pedig tartalmi szempontokat nyújt.

A biblikus kutatás eredményeinek átfogó bemutatására és kiemelt igeszakaszok valláspedagógiai vonatkozásainak feltárására azzal a céllal vállalkozunk, hogy a bibliai igék khar-tövű szavakkal kifejezett megerősítő üzenete a hitoktatásban és a fiatalok nevelésében részt vevők valamint a további kutatás számára is még tudatosabban megragadhatóvá váljon.

KISELŐADÁS / WORKSHOP

Jákyné Dr. Csonta Réka – Pécsi Püspöki Hittudományi Főiskola

Szépirodalom a hitre nevelésben

11:15–12:45 • 219-es terem, II. emelet

Absztrakt

A szépirodalom, mint a kultúra terméke forrása lehet a katekézisnek, ha megfelelő körültekintéssel fordulunk hozzá. Ez a tanulmány annak jár utána, hogy ezt ma konkrétan hogyan valósíthatjuk meg a hitre nevelés különböző fórumain, a plébániai katekézisben és az iskolai hittanórán. Egyik kérdése, hogy az istenes versek olvasásának hol van a helye ma: milyen tapasztalatok birtokába juthatnak a katekézis résztvevői, ha megmutatjuk nekik, hogyan beszél istenhitéről a középkori teológus vagy a kortárs értelmiségi. A másik kérdésfelvetés arra irányul, hogy milyen hozzáadott érték születhet akkor, ha a résztvevőt arra biztatjuk, hogy háláját, kérését, panaszát mások számára is átélhető módon, adott irodalmi formában fogalmazza meg – vagyis ha végig vezetjük a kreatív írás alkotói folyamatán.

KISELŐADÁS / WORKSHOP

Dr. habil. Püsök Sarolta – BBTE Református Tanárképző és Zeneművészeti Kar, Kolozsvár

Gyermekeink erkölcsi döntései felemás igában

11:15–12:45 • 312-es terem, III. emelet

Absztrakt

A gyermeknevelés, jellemformálás klasszikus hármas fogata (család-egyház-iskola) mára sok esetben felemás igává változott, amelyben a felek húzóereje aránytalan, és a kívánt célirány gyakorta széttartó. Elvileg mindenki azt szeretné, ha a gyermek etikai lábnyoma minél kisebb volna, hogy jellemszilárd, egészséges felnőtté formálódjon. A gyakorlatban azonban nem minden gyermeknek adatik meg, hogy a családja ugyanazon értékrend szerint éljen, mint amit a vallásórán hall, de az iskola és az egyház sem tudja minden vonatkozásban alátámasztani az elméletet, hiszen mindkét közösség olyan emberekből áll, akik a maguk rendjén szintén a korszellem diktálta felemás igában vergődnek, és számos hatás befolyásolja döntéseiket. A jelenkor bálványai és a szerető Isten hívó szava közé feszített gyermek lelkének sérülését, jellemének ferdülését vajon minént lehetne kivédeni? A kiselőadás és workshop erre keres választ.

KISELŐADÁS / WORKSHOP

Dr. Székely Csilla Imola – BBTE, Ökumené Doktori Iskola

Posztmodern istenkép és vallásosság

11:15–12:45 • 313-as terem, III. emelet

Absztrakt

Az előadás a posztmodern istenkép és vallásosság alakulását vizsgálja a modernitás válságától napjaink metamodern kulturális helyzetéig. Kiindulópontja, hogy az istenkép és az emberkép kölcsönösen meghatározza egymást: ahogyan egy korszak az embert látja, abból kiolvasható, milyen helyet szán Istennek. Az elemzés pszichológiai, filozófiai és teológiai forrásokra támaszkodik, és a modern, posztmodern, valamint metamodern korszakot egymásra épülő szakaszokként tárgyalja. A modernitás öröksége az elidegenedés, amely eredetileg az ember és Isten közötti távolságot jelölte, a 20. században azonban az önmagától elidegenedett ember tapasztalatává vált. A mélylélektan, a behaviorizmus és az egzisztencializmus egymással versengő emberképeket kínált, a teológiai antropológia pedig a lehetséges válaszok egyikévé vált (Scheler). A konstruktivista emberképben az én és az istenkép is konstrukcióvá válik, a vallásosság pedig választhatóvá, átmenetivé és a jelenre szűkítetté. A digitális-hálózati korszak ezt tovább mélyíti: a kapcsolatok személyessége és az igazság megbízhatósága egyaránt meggyengül.

A metamodern kor a posztmodern relativizmusra adott válaszként visszahozza az érzelmek, a tapasztalat és a közösség igényét, ami a transzcendencia iránti új nyitottságot is jelentheti. Ugyanakkor a globalizált szekuláris humanizmus, a post-truth jelenség és a poszthumanizmus az istenimádat helyére az egót állítja, így a keresztyén hit legerősebb szellemi riválisává válik. Az előadás Barth, Moltmann és Horváth Levente nyomán amellett érvel, hogy a korszakok változó emberképeivel szemben a bibliai- reformátori antropológia kínál állandó mércét, mert az embert nem önmagából, hanem Istennel való kapcsolatából határozza meg. Az imago Dei és a simul iustus et peccator elve egyszerre veszi komolyan az ember méltóságát és megváltásra szorultságát. Ezért tud bizonyosságot adni a széttöredezett, magányos metamodern embernek.

PLENÁRIS ELŐADÁS

Dr. habil. Joób Máté – Kassai Donát – Semmelweis Egyetem, Mentálhigiéné Intézet, Budapest

A megbocsátás értelmezése és taníthatósága gyermek- és serdülőkorban

13:00–14:00 • Amfiteátrum, földszint

Absztrakt

A megbocsátás az emberi kapcsolatok egyik alapvető, ugyanakkor nehezen megragadható jelensége. Nem azonos a sérelem elfelejtésével vagy igazolásával, és nem jelenti szükségszerűen a korábbi kapcsolat változatlan formában történő helyreállítását. Éppen ezért különösen fontos kérdés, hogy mit jelent a megbocsátás a gyermekek és fiatalok számára, hogyan változik annak értelmezése fejlődésük során, illetve tanítható-e maga a megbocsátás.

Az előadás a megbocsátás fejlődéslélektani és pasztorálpszichológiai megközelítését kapcsolja össze. Gyermekekkel, serdülőkkel és fiatal felnőttekkel foglalkozó kutatások alapján a megbocsátás kialakulásában három egymással összefüggő fejlődési folyamat kap kiemelt szerepet: az érzelmi és viselkedéses önszabályozás, a konfliktusokkal és sérelmekkel való megküzdés, valamint a családi és kortárskapcsolatokban zajló szocializáció. A gyermekek tehát nem egyszerűen megtanulják, hogy „meg kell bocsátani”, hanem fokozatosan válnak képessé a sérelmeik, saját érzelmeik, a másik ember nézőpontjának és a kapcsolat összetettségének értelmezésére.

A kutatások arra is rámutatnak, hogy a megbocsátás pedagógiai eszközökkel fejleszthető. Enright folyamatmodelljére épülő iskolai programokban már kisiskolás gyermekeknél is kedvező változásokat figyeltek meg, többek között a harag csökkenésében. A megbocsátás tanítása ezért nem erkölcsi felszólításként, hanem érzelmi, kapcsolati és jelentésalkotási folyamat támogatásaként értelmezhető. Az előadás végül azt vizsgálja, milyen lehetőségeket és határokat jelent mindez a gyermekekkel és fiatalokkal végzett pasztorális munkában.

KISELŐADÁS / WORKSHOP

Dr. Horváth Levente – Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvár, Bonus Pastor Alapítvány

A megtörhetetlen megtörtség paradoxona – a spirituális reziliencia fejlesztésének pszichoedukációs dilemmái

15:30–17:00 • 312-es terem, III. emelet

Absztrakt

A reziliencia- és antifragilitás-diskurzus egy kényelmetlen előfeltevést hordoz: hogy a fiatalok „hibásak”, és az egyház feladata őket megjavítani. Az előadás ezt az előfeltevést kérdőjelezi meg, és a saját retorikáját is vizsgálat alá veszi: Girard mimetikus elmélete szerint a megjobbítás indulata maga is bűnbakot termelhet, és az elemzés pozíciója sem mentes ettől. Kierkegaard, Frankl és a késői Maslow önmeghaladás-felfogása mentén azt vizsgálja, miért kétségbeesés a „megtörhetetlen én” ideálja, és miért nem pótolható a hit közösségében kapott, érdem nélküli megtartottság semmilyen önoptimalizáló programmal. Az antifragilitás fogalmának teológiai átvihetőségét kritikusan mérlegeli. A dilemma kettős: hogyan nevelhet az egyház ellenállóságra úgy, hogy a nevelés ne váljon vádlássá, és a védettség ne váljon új komfortzónává? Végül a szerző DIHSein lelkigondozói szemléletét (dialogikus, inkarnációs, hermeneutikai) kapcsolja a motivációs interjú, a bibliológ, a bibliodráma és Böszörményi-Nagy kontextuális terápiájának relációs etikájához. Tézise:

az egyházi közösség a Lélek erőterében a megbékélés és exoneráció tere, nem a felelősség alól ment fel, hanem a bűnbocsánat talaján teszi lehetővé a transzgenerációs felelősségvállalást – vádaskodás nélkül, a hívás és a válasz viszonyában.

KISELŐADÁS / WORKSHOP

Dr. Gorbai Gabriella – BBTE Református Tanárképző és Zeneművészeti Kar, Kolozsvár

A pedagógus lelki egészsége, mint a gyermekek rezilienciájának erőforrása

15:30–17:00 • 219-es terem, II. emelet

Absztrakt

A gyermekek és fiatalok lelki egészségének védelme napjaink egyik legsürgetőbb nevelési és társadalmi kihívása. A felgyorsult társadalmi változások, a digitális világ hatásai, a teljesítménykényszer és a kapcsolati bizonytalanságok közepette egyre nagyobb jelentősége van azoknak a felnőtteknek, akik érzelmi biztonságot, kiszámíthatóságot és megtartó kapcsolatokat képesek nyújtani. A tanár ebben a folyamatban nem csupán tudásközvetítő, hanem a gyermekek lelki ellenálló képességének, rezilienciájának egyik meghatározó támogatója is lehet. Felmerül azonban a kérdés: ki és mi tartja meg magát a segítőt?
Az előadás mentálhigiénés és pasztorálpszichológiai megközelítésben vizsgálja a pedagógus lelki egészsége és a gyermekek rezilienciája közötti összefüggéseket. Középpontjában az a felismerés áll, hogy a pedagógus érzelmi elérhetősége, önismerete, hitelessége és kapcsolati kompetenciái szoros összefüggésben állnak az általa megteremthető nevelési légkörrel. A tartós stressz, az érzelmi túlterheltség és a kiégés veszélye ugyanakkor nemcsak az egyén jóllétét, hanem a pedagógiai kapcsolatok minőségét is veszélyeztetheti. Az előadás külön figyelmet fordít a pedagógusi reziliencia belső és külső erőforrásaira: az önreflexióra, az érzelmi tudatosságra, a támogató szakmai közösségekre, a segítő kapcsolatokra, valamint a spiritualitás és a hit lehetséges védő szerepére. Az előadás amellett érvel, hogy a gyermekek rezilienciájának erősítése nem választható el a pedagógusok mentálhigiénés támogatásától. A megtartó pedagógusi jelenlét kialakítása és fenntartása nem kizárólag egyéni felelősség, hanem intézményi és közösségi feladat is. A pedagógus lelki egészségébe történő befektetés így közvetetten a következő generációk lelki egészségének védelmét is szolgálja.

KISELŐADÁS / WORKSHOP

Dr. Deák Enikő - BBTE Szociológia és Szociális Munka Kar, Kolozsvár

Kapcsolati biztonság és közösségi támogatás a gyermekvédelmi rendszerből kilépő fiatalok életében

15:30–17:00 • 220-as terem, II. emelet

Absztrakt

A gyermekvédelmi rendszerből való kilépés a fiatalok életének egyik legérzékenyebb átmeneti időszaka, amelyben az önállósodás kihívásai gyakran kapcsolati veszteségekkel, érzelmi bizonytalansággal és a társas támogatás hiányával fonódnak össze. Különösen fontos kérdés, hogy milyen személyes, kapcsolati és közösségi erőforrások segítik a fiatalokat a nehézségekkel való megküzdésben, illetve milyen feltételek mellett válhat a sérülékenység a fejlődés és az újrakezdés lehetőségévé.
Az előadás az Intézményi életutak, reziliencia és társadalmi integráció a gyermekvédelmi rendszerből kilépő fiatalok körében című doktori kutatás eredményeire épül. A négy erdélyi megyében – Hargita, Kovászna, Kolozs és Maros megyében – végzett, kvantitatív és kvalitatív módszereket ötvöző vizsgálat a fiatalok rezilienciáját, társas kapcsolatait, intézményi tapasztalatait és önálló életkezdési lehetőségeit elemezte.